

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/73/2023
Identifikačné číslo spisu:	6418205217
Dátum vydania rozhodnutia:	23.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6418205217.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. Y., narodenej X. Y. XXXX, A., Y. F. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Vlkolinským, Zvolen, Námestie SNP 87/8, proti žalovaným 1/ H. Č., narodeným XX. Y.Á. XXXX, Q. H. XXX, zastúpený advokátom JUDr. Samuelom Baránikom, Bratislava, Podjavorinskej 7, 2/ Slovenskému pozemkovému fondu, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17 335 345 a 3/ LESOM Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, IČO: 36 038 351, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom sp. zn. 22C/15/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. novembra 2022 č. k. 15Co/45/2022-495, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanému 1/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovanému 2/ a 3/ n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. marca 2020 č. k. 22C/15/2018-203 zamietol žalobu žalobkyne voči žalovaným 1/ až 3/, ktorou sa domáhala, aby súd určil, že je výlučnou vlastníčkou parciel CKN č. XXX/X o výmere 33 m² zastavaná plocha a nádvorie, CKN č. XXXX/X o výmere 169 m² lesný pozemok, v k. ú. Q. H.F., zameraný geometrickým plánom č. XXXXXXXX-XXX/XX K. F. L. a parciel CKN č. XXXX/X o výmere 33 m² ostatná plocha, CKN č. XXXX/X o výmere 164 m² ostatná plocha, CKN č. XXXX/X o výmere 18 m² ostatná plocha, CKN č. XXXX/X o výmere 19 m² ostatná plocha, CKN č. XXXX/X o výmere 244 m² zastavaná plocha a nádvorie, CKN č. XXXX/X o výmere 325 m² zastavaná plocha a nádvorie v k. ú. M. Q., zameraných geometrickým plánom č. XXXXXXXX-XX/XX vypracovaným K. F. L., to všetko v podiele 1/1.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“), svojim skorším rozhodnutím, uznesením č. k. 15Co/67/2020-263 z 10. marca 2021 rozsudok okresného súdu vo

výroku, ktorým zamietol vzájomnú žalobu žalovaného 1/ a v časti výroku, ktorým rozhodol, že žalobkyňa a žalovaný 1/ nemajú nárok na náhradu trov konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým priznal žalovanému 3/ nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % potvrdil, a zároveň žalovanému 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu.

3. Okresný súd v poradí druhým rozhodnutím z 23. februára 2022 č. k. 22C/15/2018-401 rozhodol o vzájomnej žalobe žalovaného 1/ tak, že žalovaný 1/ je výlučným vlastníkom pozemku v k. ú. M. Q., parc. EKN č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 602 m² evidovaný na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Žiar nad Hronom, katastrálny odbor (I.) a priznal žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v rozsahu 100 % (II.). Rozhodnutie vecne odôvodnil tým, že za nesporné považoval, že žalovaný 1/ nadobudol kúpnu zmluvou z 3. apríla 1974 spolu s otcom U. Č. (obaja spoluvlastnícky podiel 1/2 k celku) od Československého štátu - Miestneho národného výboru v Q. pozemok parc. č. XXX/X o výmere 3747 m² v k. ú. M. Q. a budovu so súp. číslom XXX. Kúpna zmluva bola 12. mája 1974 schválená vtedajším finančným odborom ONV v A.. Dňa 14. mája 1974 bola poštovou poukážkou uhradená celá kúpna cena vo výške 23.178,- Kčs a 14. júna 1974 bola pod číslom C. registrovaná Štátnym notárstvom v A.. Na základe predmetnej kúpnej zmluvy boli na LV č. XXX pre k. ú. M. Q. zapísaní ako vlastníci žalovaný 1/ spolu so svojím otcom, a to každý vo vlastníckom podiele 1. Taktiež nie je sporné, že po smrti otca žalovaného 1/ U. Č.É., nadobudol žalovaný 1/ druhú polovicu týchto nehnuteľností, čo vyplýva z rozhodnutia Štátneho notárstva v A. č. D336/81-9 z 29. mája 1981. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 29. mája 1981. Žalovaný 1/ dodnes so svojou manželkou v tomto dome žije. Okresný súd vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že časť parcely, ktorú darovacou zmluvou mala nadobudnúť žalobkyňa bola pôvodne súčasťou parcely EKN č. XXX/X o výmere 3747 m² v k. ú. M. Q.. Časť danej parcely, ktorá mala byť zameraná geometrickým plánom č. XXX-XXXX/XX zo 7. októbra 1974 (ktorý nebol v súdnom konaní pripojený) bola odčlenená a bola vytvorená parcela EKN č. XXX/X o výmere 910 m², ktorú otec U. Č. daroval darovacou zmluvou spísanou na Štátnom notárstve v A., vo forme notárskej zápisnice č. N 509/74, Nz 442/74 z 27. novembra 1974, žalobkyni. Predmetná darovacia zmluva bola registrovaná Štátnym notárstvom v A. pod číslom R210//1975. Na základe uvedeného právneho úkonu bola žalobkyňa zapísaná na LV č. XXX ako výlučná vlastníčka parcely XXX/X pre k. ú. M. Q.. Parcela EKN č. XXX/X o výmere 3747 m² bola na základe kúpnej zmluvy z 3. apríla 1974 v podielovom spoluvlastníctve žalovaného 1/ a jeho otca, pričom každý z nich vlastnil rovnaký podiel o výmere 1 v pomere k celku. Podľa vtedy platnej právnej úpravy ustanovenia § 138 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej ako „Občiansky zákonník“), mohol každý zo spoluvlastníkov vybavovať bežné veci týkajúce sa spoločnej veci, avšak v ostatných veciach (t. j. nie bežných) je potrebný súhlas všetkých; inak je daný právny úkon neplatný. V konaní žalobkyňa nepreukázala, že jej právny predchodca (otec žalobkyne a žalovaného 1/) mal súhlas žalovaného 1/ k rozčleneniu danej parcely a vzniku novej parcely EKN č. XXX/X o výmere 910 m², ktorú následne daroval žalobkyni. Nepochybne pritom ide o právny úkon, ktorý presahuje rámec nakladania s nehnuteľnosťou bežným spôsobom. Vzhľadom na uvedené, bolo preto nutné k danému právnomu úkonu vyžiadať súhlas ostatných podielových spoluvlastníkov, t.j. v danom prípade súhlas žalovaného 1/. Ani doplneným dokazovaním, vyžiadanim spornej darovacej zmluvy spolu s prílohami zo Štátneho archívu v V. nebolo preukázané, že žalovaný 1/ na takýto právny úkon svojmu otcovi udelil súhlas, a to či už písomný, resp. konkludentnou formou. Z vyššie uvedených dôvodov súd vyhodnotil daný úkon - darovaciu zmluvu z 27. novembra 1974 pod číslom N 509/74, Nz 442/74, ako neplatný právny úkon. Ide pritom o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, teda daný právny úkon nespôsobuje právne následky, a to ani v tom prípade, pokiaľ na jeho podklade bolo rozhodnuté o registrácii danej darovacej zmluvy štátnym notárstvom a daná zmluva bola súčasne zapísaná do katastra nehnuteľností. Absolútna neplatnosť tohto právneho úkonu nastáva priamo bez ďalšieho zo zákona a na daný právny úkon sa hľadí, ako keby nebol urobený. Táto neplatnosť nemôže byť zhojená ani dodatočným schválením, a nie je možné ju konvalidovať. Pokiaľ aj žalobkyňa v konaní pred súdom poukazovala na to, že žalovanému 1/ bolo známe, že jej otec danú nehnuteľnosť daroval, nakoľko mu bolo doručované aj rozhodnutie o prípustnosti stavby č. U., súd opätovne poukazuje na to, že aj v prípade, pokiaľ žalovanému 1/ bolo dané rozhodnutie doručené, doručenie tohto rozhodnutia nemôže nahrádzať súhlas žalovaného 1/, ktorý mal pôvodný podielový spoluvlastník (otec žalobkyne a žalovaného 1/) od

žalovaného 1/ žiadať k rozdeleniu parcely v podielovom spoluvlastníctve a k darovaniu tejto časti nehnuteľnosti žalobkyni. Aj prípadné doručenie daného rozhodnutia (ktoré žalovaný 1/ rozporuje), preto nemá žiaden vplyv na neplatnosť darovacej zmluvy. Okresný súd po vyhodnotení dôkazov dospel k záveru, že žalovaný 1/ preukázal svoj platný nadobúdaci titul k pozemku parc. č. XXX/X o výmere 3747 m² v k. ú. M. Q., ktorého súčasťou je pozemok v k. ú. M. Q., evidovaný na LV č. XXXX ako parcela EKN č. XXX/X zast. plocha a nádvorie o výmere 602 m², pričom žalobkyňa svoje dôkazné bremeno neunesla a nepreukázala, že by jej akýmkoľvek platným právnym titulom patrilo vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti. Okresný súd z uvedených dôvodov vzájomnej žalobe vyhovel a určil, že žalovaný 1/ je výlučným vlastníkom pozemku v k. ú. M. Q., parc. EKN č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 602 m² evidovaný na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom A., katastrálny odbor. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vzhľadom na úspech žalovaného 1/ v konaní.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 9. novembra 2022 č. k. 15Co/45/2022-495 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I.), žalovanému 1/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II.) a žalovaným 2/ a 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovení § 387 ods. 1 a 2 CSP, vecne rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobu (vzájomnú žalobu) podával žalovaný 1/, ktorý má naliehavý právny záujem na tom, aby bol zapísaný ako vlastník pozemku v katastri nehnuteľností, nakoľko aktuálne vlastníctvo zapísané v katastri nehnuteľností svedčí žalobkyni. Pokiaľ sa teda žalovaný 1/ domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom pozemku v k. ú. M. Q. parcely EKN č. XXX/X o výmere 602 m² evidovaného na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom A. katastrálnym odborom, za stavu, keď na uvedenom liste vlastníctva je ako vlastníčka tejto nehnuteľnosti vedená žalobkyňa, preukázal naliehavý právny záujem na takomto určení. Pokiaľ žalobkyňa obranu proti rozhodnutiu súdu a tvrdeniam žalovaného 1/ založila na vydržaní spornej nehnuteľnosti, s tým, že ju užívala najmenej 40 rokov v domnení a dobrej viere, že jej patrí, pričom samotný žalovaný 1/, jej brat, jej pomáhal pri kúpe materiálu na stavbu rodinného domu, ktorý si chcela postaviť na danej parcele, odvolací súd už v rozhodnutí č. k. 15Co/67/2020-263 zo dňa 10. marca 2021 poukázal na to, že Civilný sporový poriadok špecifikuje prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany ako procesné úkony strán sporu, ktoré podliehajú koncentrácii konania. V žiadnom prípade však Civilný sporový poriadok nedáva možnosť súdu v takejto veci, ako je konanie o určenie vlastníctva, nahrádzať aktivitu strán a konštatovať nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním bez toho, aby strana v konaní predpoklady pre nadobudnutie vlastníctva vydržaním nielen tvrdila, ale aj preukázala. Odvolací súd poukázal na závery uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VObdo/2/2020. Ďalej odvolací súd uviedol, že samotná žalobkyňa upriamila pozornosť na to, že v rámci konania ROEP bol list z vlastníctva žalobkyne č. XXX zrušený a bolo jej zapísané vlastníctvo titulom darovacej zmluvy z roku 1974 na nový LV č. XXXX ako výlučnej vlastníčky. Zbytkovú výmeru z parcely EKN č. XXX/X zapísal kataster v rámci konania ROEP na LV č. XXXX, ktorý sa neskôr zlúčil z LV č. XXX. Uvedené skutočnosti skôr nasvedčujú tomu, že žalovaný 1/ nemohol mať presnú vedomosť o tom, že žalobkyňa je vlastníčkou spornej nehnuteľnosti, pokiaľ uvedená nehnuteľnosť bola niekoľkokrát zapísaná na rôznom liste vlastníctva. Žalobkyňa v odvolaní tiež poukazovala na to, že platila dane za nehnuteľnosť, pričom predložila potvrdenia o platení dane z nehnuteľnosti za parcelu č. XXX/X - záhrada o výmere 1358 m², kedy dane za túto nehnuteľnosť boli vyrubené obcou Q. Žalobkyňa však žiadnym spôsobom nepreukázala, že parcela č. XXX/X záhrada o výmere 1358 m² by bola čo len sčasti totožná s pozemkom v k. ú. M. Q. parcela EKN č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 602 m², ktorá je predmetom sporu. Svoje tvrdenie, že na základe prečíslovania CKN parciel bola EKN parcela č. XXX/X vedená ako CKN parcela č. XXX o výmere 1358 m² záhrada a ostatná plocha, okrem tohto tvrdenia, kde narába zámenou evidencie nehnuteľností v rámci CKN a EKN, žalobkyňa žiadny dôkaz nepredložila. Ani poukaz žalobkyne v odvolaní na to, že „na LV č. XXX pre katastrálne územie M. Q. je evidovaný údaj o menšej výmere než žalovaný 1/ nadobudol na základe darovacej zmluvy, resp. v dedičskom konaní, vyplýva aj z údajov o prečíslovaní CKN parciel po zápise PPÚ - teda parcely č. XXX/X na parcelu č. XXXX, ktorá zmena bola evidovaná pod položkou výkazu zmien 25/12“, uvedenú skutočnosť o totožnosti parcely č. XXX/X a parcely EKN č. XXX/X nepotvrdzuje. Uvedenú skutočnosť nepotvrdzuje ani založenie listu vlastníctva č. XXXX na základe

rozhodnutia OÚ - odboru PPLH v A. č. 99/00078/215 z 27. októbra 1999 - z 1958/99 na čo poukázal aj vypočutý svedok K. T. F. a z čoho je možné vyvodiť, že minimálne od roku 1999 je vedený list vlastníctva č. XXXX ohľadne parcely registra „E“ XXX/X o výmere 602 m² pre katastrálne územie M. Q.. Táto skutočnosť potom spochybňuje platenie dane žalobkyňou v rokoch 1999 až 2011 za parcelu XXX/X- záhrady o výmere 1358 m², keď žalobkyňa od roku 1999 bola vedená ako vlastníčka na LV č. XXXX parcely registra „E“ č. XXX/X o výmere 602 m². Nakoľko žalobkyňa neuviedla opis rozhodujúcich skutočností a dôkazy, ktoré by umožňovali prijať záver o vydržaní predmetného pozemku, ani ohliadkou, ani výpoveďou svedkov nepreukázala prvú podmienku vydržania, a to faktickú držbu predmetnej nehnuteľnosti, teda, že ako jediná sa prezentovala ako vlastníčka danej nehnuteľnosti, pričom sama potvrdila, že darovaciu zmluvu žalovanému 1/ ako bratovi nikdy neukázala ani sa o nej s bratom nerozprávala, téma vlastníctva pozemku a spôsob jeho nadobudnutia sa nikdy medzi súrodencami neotvorila, súd správne nemohol prihliadnuť k nadobudnutiu nehnuteľnosti žalobkyňou. Žalovaný 1/ preukázal, že kúpnu zmluvou z 3. apríla 1974 spolu s otcom U. Č. (obaja po spoluvlastníckom podiele 1/2 k celku) odkúpili od Československého štátu - MNV v Q. pozemok parc. č. XXX/X o výmere 3747 m² v katastrálnom území M. Q. a budovu so súp. č. XXX. Kúpna zmluva bola schválená 12. mája 1974 finančným odborom OMV v A.. Bola uhradená celá kúpna cena vo výške 23.178,- Kčs a 14. júna 1974 bola pod číslom RI 256/74 registrovaná Štátnym notárstvom v A.. Tiež nebolo sporné, že po smrti otca žalovaného 1/ U. Č. tento nadobudol druhú polovicu týchto nehnuteľností, čo vyplýva z rozhodnutia Štátneho notárstva v A. č. D 336/81-9 z 29. mája 1981, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 29. mája 1981. Pokiaľ otec žalovaného 1/ a žalobkyne darovacou zmluvou spísanou na Štátnom notárstve v A. vo forme notárskej zápisnice N 509/74, Nz 442/74 z 27. novembra 1974 daroval vytvorenú parcelu EKN č. XXX/X o výmere 910 m², zameranú geometrickým plánom č. XXX-XXXX/XX zo 7. októbra 1974, a ktorá darovacia zmluva bola zaregistrovaná Štátnym notárstvom v A. pod č. R 210/1975, uvedený právny úkon - darovaciu zmluvu je potrebné považovať za neplatný právny úkon, nakoľko ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, keďže žalovaný 1/ ako spoluvlastník na takýto právny úkon svojmu otcovi neudelil súhlas, či už písomný alebo konkludentnou formou. Správne sa žalobca domáhal určenia vlastníctva k darovanému pozemku žalobkyni otcom a okresný súd na základe uvedených skutočností správne žalobe žalobcu (vzájomnej žalobe) vyhovel. Rozhodnutie okresného súdu bolo potrebné považovať za vecne správne, preto ho odvolací súd v plnom rozsahu potvrdil, a to aj v závislom výroku o náhrade trov konania. Odvolací súd o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v nadväznosti na § 255 ods. 1 CSP. Žalovaný 2/ a 3/ vystupujúci na strane úspešného žalovaného 1/ sa však v odvolacom konaní nevyjadрили, trov odvolacieho konania im nevznikli, preto im ich odvolací súd nepriznal.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu, v celom rozsahu podala žalobkyňa dovolanie (ďalej ako „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka poukázala na bod 20. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a aj na nález Ústavného súdu SR zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015. Obdobnou problematikou sa zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky (napr. III. ÚS 415/15 op.) a v ostatnom náleze z 28. januára 2016 sp. zn. III. ÚS 274/14 zhrnul svoju doterajšiu judikatúru s jasným záverom o originárnom spôsobe nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom, ktorému treba poskytnúť ústavnoprávnu ochranu, ak odvodzoval svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností od právneho úkonu, ktorý bol neskôr posúdený hoci aj absolútne neplatným. Dovolateľka mala nadobudnúť časť parcely č. XXX/X o výmere 9 a 10 m² v k. ú. M. Q. na základe darovacej zmluvy, ktorá bola spísaná vo forme notárskej zápisnice z 27. novembra 1974 č. N 509/74, Nz 442/74. Súd prvej inštancie, ani odvolací súd nehodnotili tento úkon s prihliadnutím na v tom čase platné ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka, teda v znení platnom k 27. novembru 1974, podľa ktorého spoluvlastník môže svoj podiel bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov previesť len na spoluvlastníka alebo na svojich potomkov, inak pre prevod podielu je potrebný súhlas všetkých spoluvlastníkov. V danom prípade sa jednalo o prevod z otca U. Č. na dcéru H. Y., rod. Č., teda potomka, ako to uvádza v tom čase platné ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka, a preto darovacia zmluva z 27. novembra 1974 spĺňa všetky zákonom požadované obsahové, ako aj formálne náležitosti darovacej zmluvy predmetom ktorej je nehnuteľnosť. Daný právny úkon bol spísaný vo forme notárskej zápisnice na bývalom štátnom notárstve a zapísaný príslušným rozhodnutím

do katastra nehnuteľností pre k. ú. M. Q., teda dovolateľka a ani jej právny predchodca nemali dôvod pochybovať, že konajú v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka a darovacia zmluva je platná, teda dôverovali v akty a úkony príslušných orgánov. Dovolateľka ďalej uviedla, že odvolací súd sa pri posudzovaní otázky jej konania v dobrej viere, že na základe darovacej zmluvy, ktorá bola spísaná vo forme notárskej zápisnice z 27. novembra 1974 č. N 509/74, Nz 442/74, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorý pokiaľ došlo k vzájomnej kolízii princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa (princíp dobrej viery, dôvery v akty štátu a právnej istoty v demokratickom právnom štáte) a princípu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka vo svojich rozhodnutiach prihliadal na princípy všeobecnej spravodlivosti, keď zvažoval všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu so záverom, že vyššie riziko má nie byť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere. Výmera parcely č. XXX/X sa niekoľkokrát bez pričinenia dovolateľky rozhodnutiami správy katastra zmenila, od pôvodnej výmery 910 m² cez 1358 m² až na teraz konečných 602 m² čo súvisí aj s tým, že bez vedomia dovolateľky, ako vlastníčky, dochádzalo nielen ku zmenám výmery, ale aj k tomu, že kataster nehnuteľností bez vedomia dovolateľky najskôr položku výkazu zmien 92/82 bez uvedenia dôvodu vyčiarkol par. č. XXX/X z LV č. XXX, aby následne v rámci konania ROEP list vlastníctva č. XXX úplne zrušil a zapísal dovolateľke vlastníctvo titulom darovacej zmluvy z roku 1974 na nový LV č. XXXX a ostatnú výmeru z parcely EKN č. XXX/X zapísal v rámci konania ROEP na LV č. XXXX, ktorý sa neskôr zlúčil s LV č. XXX. Dovolateľka považuje závery odvolacieho súdu, podľa ktorých súd prvej inštancie uviedol, že dovolateľka ani žalovaný 1/ nemajú podané daňové priznanie a neplatia daň z nehnuteľností a nie sú uvedení v evidencii daňovníkov za nesprávne. Súd prvej inštancie zisťoval len aktuálny stav, nie však stav za obdobie pred rokom 2017, resp. dovolateľkou predložené potvrdenia o zaplatení dane žiadnym spôsobom nevyhodnotil. Práve ustálenie odpovede na otázku či dovolateľka alebo žalovaný 1/ platili daň z nehnuteľností a za akú výmeru, dáva súdu možnosť posúdiť aj otázku, ktorá zo strán vystupovala ako vlastník spornej parcely, keď žalovaný 1/ nikdy nepodal daňové priznanie k dani z nehnuteľností na celú výmeru a to ani pred rokom 2017, ani po roku 2017, teda je zjavné, že ako vlastník parcely č. XXX/X pred daňovými orgánmi nevystupoval, na rozdiel od dovolateľky, ktorá daňové priznanie podala a daň z nehnuteľností aj zaplatila. S týmto tvrdením dovolateľky korešponduje aj vyjadrenie žalovaného 1/ pod bodom 10 vyjadrenia k odvolaniu, v ktorom uviedol, že „odvolateľka rovnako tvrdí, že žalovaný za pozemok XXX/X neplatil daň z nehnuteľností. Uvádza, že žalovaný sa až v roku 2017 dozvedel, že by mala byť z jeho pozemku oddelená parc. č. XXX/X, z uvedeného dôvodu ani nemal dôvod si tento pozemok priznávať na platenie dane z nehnuteľností, pretože o jeho existencii (odčlenení) ani nevedel“, pretože ak žalovaný 1/ nadobudol na základe kúpnej zmluvy z 3. apríla 1974 spoluvlastnícky podiel k pozemku parc. č. XXX/X o výmere 3 747 m² v k. ú. M. Q. a následne v dedičskom konaní aj ďalší spoluvlastnícky podiel v rozsahu polovice, tak na výmeru 3 747 m² mal podať daňové priznanie a z takejto výmery mal platiť daň z nehnuteľností bez ohľadu na jeho vedomosť o tom, či bola alebo nebola oddelená parc. č. XXX/X. Dovolateľka je preto toho názoru, že EKN parcelu č. XXX/X v kat. území M. Q. z dôvodu, že odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie ustálil, že darovacia zmluva z 27. novembra 1974 spísaná vo forme notárskej zápisnice a následne zapísaná do katastra nehnuteľností je absolútne neplatný právny úkon, nadobudla vydržaním s tým, že zákonná desať ročná doba začala plynúť účinnosťou novely Občianskeho zákonníka od 1. januára 2002 pričom počas celého tohto obdobia bola dobromyseľná v tom, že jej parcela EKN č. XXX/X patrí a tento užívala oprávnené a nepretržite po stanovenú dobu. Dovolateľka 19. februára 2023 doplnila svoje podanie s tým, že navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací postupom podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. novembra 2022 č. k. 15Co/45/2022-295 a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. K dovolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný 1/, ktorý uviedol, že dovolateľka cituje z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a následne cituje svoje vlastné podania vo veci samej, resp. svoje skutkové tvrdenia z týchto podaní a namieta hodnotenie vykonaných dôkazov alebo sa domáha revízie skutkových tvrdení, pričom niektoré skutkové tvrdenia dovolateľky v dovolaní sú novými prostriedkami procesnej obrany voči vzájomnej žalobe. Dovolateľka následne odôvodňuje uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP kopírovaním textu bodu 20. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a citáciami z nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015 a Ústavného súdu Českej republiky

sp. zn. III. ÚS 415/15, III. ÚS 274/15 a uvádza skutkové závery nižších súdov, ktoré považuje za nesprávne. Z dovolania nie je ani zrejme akú konkrétnu skutkovú otázku žiada dovolateľka od dovolacieho súdu riešiť. Odvolací súd sa správne odvolal na rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020, pretože toto rozhodnutie prelomilo právne závery dovolateľkou uvádzaného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015. Ak teda neskoršia judikatúra najvyšších súdnych autorít korigovala skoršie rozhodnutie, nie je možné odôvodniť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odklonom od ustálenej judikatúry. Dovolateľka ďalej namietala, že nižšie súdy neaplikovali ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia darovacej zmluvy medzi dovolateľkou a jej otcom, pretože pri prevode podielu netreba súhlas druhého spoluvlastníka, keď ide o prevod na potomka. V tejto časti dovolateľka predostrela argumentáciu, ktorá nebola riešená, resp. uplatnená pred súdmi nižších stupňov. Uvádzanie novej argumentácie v dovolacom konaní popiera mimoriadny charakter tohto opravného prostriedku. Dovolací súd už ustálil, že prípustnosť dovolania s odkazom na § 421 ods. 1 CSP nemôže byť založená na právnom posúdení, ktoré pred odvolacím súdom uplatnené nebolo (m.m. R 73/2019). Zároveň uviedol, že podstatou tohto sporu nebol právny úkon prevodu spoluvlastníckeho podielu zo spoločnej veci (ako má na mysli ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka), ale prevod reálnej časti spoločnej veci bez súhlasu jedného z dvoch spoluvlastníkov spoločnej veci. Ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka v jeho predošlej, ani súčasnej podobe na daný právny úkon teda nedopadá.

7. K dovolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný 2/, ktorý uviedol, že podané dovolanie sa týka iba rozhodnutia odvolacieho súdu o vzájomnej žalobe, ktoré jemu ani doručované nebolo a preto akékoľvek vyjadrenie z jeho strany je bezpredmetné.

8. K dovolaniu žalobkyne sa vyjadril aj žalovaný 3/, ktorý uviedol, že je toho názoru, že vzhľadom na právoplatné skončenie sporu o nárokoch žalobkyne smerujúcich voči nemu, prestal byť stranou sporu riešiaceho vzájomnú žalobu, keďže tou si uplatnil žalovaný 1/ vlastnícke nároky voči žalobkyni, pričom po vecnej stránke smeroval k nehnuteľnosti ktorej vlastníčkou je v katastri nehnuteľností vedená žalobkyňa, teda žalovaný 3/ nebol ani vecne legitimovaný byť stranou tohto sporu. Listom z 12. júna 2020 oznámila právna zástupkyňa žalovaného 3/ Okresnému súdu v Žiari nad Hronom zánik právneho zastúpenia žalovaného 3/. Druhý rozsudok Okresného súdu a ani druhý rozsudok Krajského súdu žalovanému 3/ nebol doručený, keďže tieto riešili vzájomný nárok uplatnený žalovaným 1/ voči žalobkyni. Žalobkyňa zároveň v dovolaní uviedla petit, ktorým sa opätovne domáha určenia vlastníckeho práva aj k tým častiam nehnuteľností v správe žalovaného 3/, o ktorých bolo už právoplatne rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 10. marca 2020 voči ktorému žalobkyňa nepodala odvolanie, a preto neexistuje rozhodnutie odvolacieho súdu ako základná podmienka pre možnosť podania dovolania voči vlastníckym nárokom žalobkyne smerujúcim voči žalovanému 3/. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaný 3/ navrhol, aby pri dovolacom návrhu v akom ho žalobkyňa uviedla v dovolaní, dovolací súd dovolanie na základe § 448 CSP zamietol najmä z dôvodu čiastočnej prekážky res iudicata.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

11. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

12. Žalobkyňa podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Je názoru, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a namietala, že odvolací súd sa odklonil pri riešení právnej otázky dobrej viery pri nadobudnutí vlastníctva od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, podľa ktorého z hľadiska ústavnoprávnej ochrany je treba postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka (princíp *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*, t. j. nikto nemôže previesť na iného viac práva, než koľko sám má). Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv, treba prihliadať na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má niest' nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.

13. Dovolateľka tiež poukázala, že obdobnou problematikou sa zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky (napr. III. US 415/15 op.) a v ostatnom náleze sp. zn. III. ÚS 274/14 z 28. januára 2016 zhrnul svoju doterajšiu judikatúru s jasným záverom o originálnom spôsobe nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom, ktorému treba poskytnúť ústavnoprávnu ochranu, ak odvodzoval svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností od právneho úkonu, ktorý bol neskôr posúdený hoci aj absolútne neplatným. Nevyhnutným predpokladom pre tento originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva je dobrá viera nadobúdateľa, ktorú sú všeobecné súdy povinné dôsledne posúdiť s ohľadom na individuálne okolnosti každého prípadu. Potom už zistenie, že osoba bola v dobrej viere, zakladá poskytnutie ochrany jej vlastníckemu právu.

14. Dovolateľka je preto toho názoru, že ak odvolací súd a tiež súd prvej inštancie ustálil, že darovacia zmluva zo dňa 27. novembra 1974 spísaná vo forme notárskej zápisnice a následne zapísaná do katastra nehnuteľností (teda darovacia zmluva, o ktorej príslušné štátne orgány nepochybovali o jej platnosti) je absolútne neplatný právny úkon, nadobudla EKN parcelu č. XXX/X v kat. území M. Q. vydržaním s tým, že zákonná 10 ročná doba začala plynúť účinnosťou novely Občianskeho zákonníka od 01. januára 1992 a uplynula najneskôr dňa 01. januára 2002, pričom počas celého tohto obdobia bola dobromyseľná (a to aj vzhľadom na zápis výlučného vlastníctva žalobkyne k predmetnej parcele) v tom, že jej parcela EKN č. XXX/X patrí a túto užívala oprávnená a nepretržite po stanovenú dobu.

15. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

16. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

17. Ešte pre úplnosť treba uviesť, čo patrí do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“. V

zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Dovolací súd pritom pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď sp. zn. 1VObd/2/2020, 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017). Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

18. Pod pojem ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP teda nemožno zahrnúť rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. Tento záver vyplýva prioritne z toho, že dovolacím súdom je iba Najvyšší súd Slovenskej republiky, teda žiaden iný súd Slovenskej republiky. Sekundárne treba zdôrazniť, že súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

19. Na druhej strane požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako základný atribút právnej istoty je v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP napĺňaná prostredníctvom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, medzi ktoré sa vzhľadom na potrebu výkladu čl. 2 CSP vo funkčnej jednote s čl. 3 CSP zaraďujú okrem najvyššieho súdu aj ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (pozri II. ÚS 574/2021). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

20. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala

rovnaká odpoveď, teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (sp. zn. IV. ÚS 14/07).

21. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že až donedávna existovali dve skupiny rozhodnutí najvyššieho súdu posudzujúce predmetnú právnu otázku, keď do prvej skupiny bolo možné zaradiť rozhodnutia zotrvávajúce na zásade *nemo plus iuris* a do druhej skupiny rozhodnutia, ktoré umožňovali prelomenie predmetnej zásady, vychádzajúc zo záverov nálezu ústavného súdu zo dňa 20. apríla 2016, sp. zn. I. ÚS 239/2016.

22. Do skupiny rozhodnutí zotrvávajúcich na zásade *nemo plus iuris* patrili napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/146/2012, 2MCdo/20/2011, 3Cdo/144/2010, 3Cdo/223/2016, 5MCdo/12/2011 a 7Cdo/139/2019.

23. Dovolací súd považuje za podstatné, že v otázke prelomenia zásady „*nemo plus iuris*“ a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa, došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu prostredníctvom uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia (ďalej len „veľký senát“) z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VObd/2/2020, na ktoré rozhodnutie sa v podstatnom odvolávajú aj rozhodnutia súdov nižších inštancií.

24. V predmetnom rozhodnutí veľký senát vo vzťahu k nastolenej právnej otázke uzatvoril, že: (i) Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností; (ii) S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastníak nehnuteľností; (iii) Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje; (iv) Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastníak.

25. Na rozhodnutie veľkého senátu už medzičasom nadviazal najvyšší súd rozhodnutiami sp. zn. 8Cdo/278/2019, 7Cdo/174/2020, 7Cdo/52/2023, 9Cdo/205/2022, 1Cdo/260/2021 a mnohé ďalšie, v spojitosti s uznesením Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 95/2023 o odmietnutí ústavnej sťažnosti, ktorú líniu sleduje najvyšší súd i v preskúmvanej veci, preto pokiaľ odvolací súd založil svoje rozhodnutie v dovolateľkou nastolenej právnej otázke na zhodnom právnom názore, podľa ktorého ochrana žalovaného 1/ ako vlastníka spornej nehnuteľnosti je zaručovaná zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“, bez možnosti jej prelomenia ochranou dobrej viery žalobkyne ako nadobúdateľa spornej nehnuteľnosti (za situácie, keď nešlo ani o jeden z taxatívne vymedzených prípadov, ktoré zákon v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje), treba mať za to, že preskúmvané rozhodnutie spočíva v správnom právnom posúdení veci. Nič na tom nemôže zmeniť ani subjektívne presvedčenie dovolateľky, že v prejednávanej spore mala byť táto právna otázka posúdená odlišne. Posúdenie otázky, či dovolateľka bola alebo nebola pri nadobudnutí vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam dobromyseľná, bolo preto z tohto hľadiska irelevantné. Dovolací súd považuje za potrebné upozorniť aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/31/2020 zo dňa 27. mája 2020, ktorý konštatoval, že „Otázka, či sa súdy v individuálnych okolnostiach daného prípadu neodklonili od všeobecných právnych východísk pri interpretovaní sporu „*nemo plus iuris*“ vs. „*bona fides*“, súvisí s ich skutkovými zisteniami; zodpovedanie tejto otázky je vždy v každom konkrétnom prípade jedinečné.“

26. Dovolateľka v dovolaní tiež poukázala na skutočnosť, že uvedenú darovaciu zmluvu okresný súd posúdil ako absolútne neplatnú, pretože v konaní nebolo preukázané, že žalovaný 1/, ktorý bol spoluvlastníkom danej nehnuteľnosti spolu so svojim otcom, by svojmu otcovi udelil súhlas, či už písomný, resp. konkludentnou formou na nakladanie s nehnuteľnosťou, jej rozdelenie a následné darovanie žalobkyni. Pokiaľ uvedená darovacia zmluva je vyhodnotená ako absolútne neplatný právny úkon, neplatnosť nastáva priamo bez ďalšieho zo zákona a na daný právny úkon sa hľadá ako keby nebol urobený. Odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie neplatnosť uvedeného právneho úkonu ustálili s poukazom na ust. § 138 ods. 1 Občianskeho zákonníka platného v čase spisania darovacej zmluvy, podľa ktorého bežné veci týkajúce sa spoločnej veci môže vybavovať každý zo spoluvlastníkov. V ostatných veciach je potrebný súhlas všetkých; inak je právny úkon neplatný. Dovolateľka je názoru, že ani súd odvolací, ani súd prvej inštancie tento úkon nehodnotili s prihliadnutím na v tom čase platné ust. § 140 Občianskeho zákonníka, teda v znení platnom ku dňu 27. novembra 1974, podľa ktorého spoluvlastník môže svoj podiel bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov previesť len na spoluvlastníka alebo na svojich potomkov; inak pre prevod podielu je potrebný súhlas všetkých spoluvlastníkov. V danom prípade išlo o prevod z otca U. Č. na dcéru H. Y., rod. Č., teda potomka ako to uvádza v tom čase platné ust. § 140 Občianskeho zákonníka a preto darovacia zmluva zo dňa 27. novembra 1974 spĺňa všetky zákonom požadované tak obsahové, ako aj formálne náležitosti darovacej zmluvy, predmetom ktorej je nehnuteľnosť. Pôvodný spoluvlastník sa rozhodol časť predmetnej nehnuteľnosti darovať a vážnosť svojej slobodnej vôle deklaroval uzavretím darovacej zmluvy určitým a zrozumiteľným spôsobom. Predmet darovacej zmluvy bol podľa zákona možný a dovolený a vznik, zmena alebo zánik práv a povinností zo zmluvy neboli viazané na splnenie žiadnej podmienky.

27. Dovolací súd na túto námietku dovolateľky uvádza, že odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, nemal možnosť zaoberať sa touto žalobkyňou vytýkanou nesprávnosťou a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto skutočnosti svoje stanovisko. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnila, hoci tak urobiť mohla a mala, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku pre jej neuvedenie žalobkyňou v podanom odvolaní, preto sa jej riešenia nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejme), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým

(vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalobkyňa uvedenú otázku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnila v odvolacom konaní - hoci jej bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

28. Dovolací súd ale obiter dictum uvádza, že podľa § 140 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu 27. novembra 1974, každý spoluvlastník môže so svojim ideálnym podielom nakladať samostatne. V takom prípade by otec mohol svoj podiel na spoločnej nehnuteľnosti darovať dcére bez súhlasu syna. Avšak už odčlenenie konkrétnej časti nehnuteľnosti (po vyčlenení geometrickým plánom z 7. októbra 1974 z parcely EKN č. XXX/X a vytvorenie novej parcely XXX/X o výmere 910 m², v súčasnosti evidovaných 602 m², nepredstavuje nakladanie iba s ideálnym podielom, ale ide o zásah do spoločnej veci ako celku, ktorý vyžadoval dohodu všetkých spoluvlastníkov. Odčlenenie časti nehnuteľnosti (napr. rozdelenie parcely) a následný prevod vlastníckeho práva k tejto časti nebolo možné vykonať jednostranne. Tento úkon mal povahu zásahu do spoločnej veci, ktorý vyžadoval súhlas druhého spoluvlastníka (syna). Súhlas syna bol potrebný, pretože odčlenenie konkrétnej časti nehnuteľnosti a následné darovanie tejto časti otcom dcére, nepredstavuje nakladanie len s otcovým ideálnym podielom, ale zasahuje do spoločnej veci ako celku. Bez súhlasu syna bolo darovanie právne neplatné z dôvodu rozporu s § 140 OZ, ktorý vyžaduje súhlas všetkých spoluvlastníkov na nakladanie so spoločnou vecou.

29. Dovolací súd vzhľadom na hore uvedené dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), CSP, tak ako ju vymedzila dovolateľka nie je daná, nakoľko sa odvolací súd pri riešení právnej otázky neodklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a táto otázka bola už vyriešená rozhodnutím veľkého senátu najvyššieho súdu, ktoré rozhodnutie je zmysle § 48 CSP záväzné pre všetky senáty najvyššieho súdu, konajúce o tejto právnej otázke. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto odmietol dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. f) CSP.

30. O trovách dovolacieho konania úspešného žalovaného 1/ dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Dovolací súd v dovolacom konaní žalovanému 2/ a 3/ nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo im v tomto štádiu konania žiadne nevznikli.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.